

vriste Højre øens eneste landstingsmandat, som Venstre derpaa uafbrudt sad inde med til den historiske lodtrækning i 1936. Da Højre efterhaanden helt var sat ud af spillet, begyndte imidlertid for alvor modsætningen indenfor Venstre mellem moderate og radikale. Baade M. P. Blem i Rønne og Philip Dam i Aakirkeby fulgte efter 1890 den Bojsenske forhandlingspolitik, men M. P. Blem hørte til dem, der i 1894 i sidste øjeblik sprang fra sammen med Alberti og Ole Hansen. Den moderate Ph. Dam, den senere retsstatspolitiker Axel Dams fader, blev derimod allerede i 1892 besejret af N. Ingvard Jensen, som støttet af den førende bladmand paa øen, M. M. Smith, voldsomt bekæmpede forhandlings- og forligspolitikken. Ved periodens slutning dukkede Socialdemokratiet for første gang op som politisk faktor. I 1891 oprettedes et »Arbejdernes Forbund« og i 1892 »Socialdemokratisk Forbund for Rønne og Omegn«. Det nye parti fandt forøvrigt en udmærket modtagelse hos øens politiske magthavere. Baade Blem og N. Ingvard Jensen talte ved forbundets stiftelsesfest, og redaktør Smith var endog dirigent.

Forfatterens interesse for personskildringen giver sig ogsaa i dette bind udslag i en række omhyggeligt udarbejdede biografier. Afsnittets centrale skikkelse er Markus Peter Blem, Rønnekredsens folketingsmand 1881—1909. Han var et lysende eksempel paa den danske bondes perfektibilitet, en førende skikkelse indenfor slagteribevægelsen, Andelsudvalgets første formand 1898—1908 og en fremtrædende kreditforeningsmand. Hans lokalpolitiske betydning for Venstres stilling paa øen var stor, men paa Rigsdagen forblev han altid blandt de dygtige eksperter i partiets andet gelede.

Frantz Wendt.

Den sidste Menneskealders Forskning over dansk Kirke- og Litteraturhistorie i det 19. Aarhundrede har paa flere Maader bidraget til en mere retfærdig Opfattelse af Biskop J. P. Mynster end den, der til Dels under Indflydelse af den bekendte Søren Kierkegaardske Karikatur har været almindelig raadende i sidste Halvdel af forrige Aarhundrede. Litteraturhistorikeren H. Schwanenflügels store Mynster-Biografi fra 1900—01, der dog som Helhed ikke kan betegnes som vellykket, har den Fortjeneste at have indledt det kritiske Revisionsarbejde paa dette Omraade, senere har andre arbejdet i samme Retning, og som et nyt Bidrag af lignende Karakter foreligger nu en Bog af Professor N. M. Plum: *Jakob Peter Mynster som Kristen og Teolog*. Det har ikke været Forf.s Hensigt at skrive en Biografi af Mynster (hertil er Tiden

næppe endnu kommet), heller ikke at foretage et Opgør mellem Mynster og hans kirkelige Modstandere, især Grundtvig og Søren Kierkegaard, men alene gennem en Analyse af hans Skrifter at give en Skildring af hans personlige religiøse Udvikling og af hans teologiske Standpunkt. Det er lykkedes Forf. at skrive en Bog, der trods ret fremtrædende formelle Svagheder og Mangel paa finere Teknik paa virkelig saglig Maade løser den Opgave, han har stillet sig, og som indeholder mange gode, til Dels nye Iagttagelser. Værdifuld er saaledes Skildringen af Mynsters egen Udvikling, under hvilken der med Rette gores opmærksom paa, at hans bekendte »Gennembrud« i Spjelleruptiden er mere sammensat, end man ofte har forestillet sig det. Det forløb i to Stadier, først en pludselig Vishedsoplevelse af etisk-almenreligiøs Art, dernæst i den følgende Tid en Udvikling i Retning af det positivt-kristelige. Vigtigt er det, at Prof. Plum betoner, at denne sidstnævnte Udvikling er foregaaet væsentlig langsommere, end man efter Skildringen i Mynsters »Meddelelser om mit Levnet« skulde tro. Derfor kan han i de første Aar efter 1803 give Udtryk for en i flere Henseender mærkeligt uklar, til Dels endnu romantisk farvet Livsanskuelse. Først ca. 1809 var han naaet frem til et afklaret, harmonisk Helhedsstandpunkt, som han blev staaende ved til sin Død. Detailleret at belyse dette i sine teologiske Formuleringer er Forf.s Opgave i anden Halvdel af Bogen. Herigennem vinder man paa mange Maader en dybere Forstaaelse af Forudsætningerne for Mynsters Indsats i sin Tidsalders aandelige og politiske Liv. Interessant og rigtigt er det saaledes — for blot at tage eet Eksempel —, at det stærkt understreges, at Mynster paa det religiøse Omraade fremfor alt maa opfattes som en udpræget Individualist, og naar han trods dette blev en saa ubøjelig Forkæmper for den gamle Statskirkes overleverede Former, saa skyldes det netop hans Tro paa, at denne bød den enkelte det bedste Værn for selvstændig Udvikling. *Bjørn Kornerup.*

I Hundredaaret for N. Rasmussen Søkildes Fødsel (1937) har Udgiveren af det smukke Maanedsskrift »Fynsk Hjemstavn« Lærer H. C. Frydendahl udsendt en lille Biografi af denne fynske Historiker, og i 1939 har han hertil føjet en større Levnedsskildring af hans Nabo og Værkfælle S. Jørgensen, Kistrup. De tilhører begge det Kuld af ikke-akademiske Historikere, der fik Mæle i 19. Aarh.s sidste Halvdel, Folk som Anders Pedersen, Gaardboe, C. Christensen (Hørsholm), R. Mejborg og Poul Bjerger, da det var vanskeligere at blive befordret i Trykken end senere,